

Moravčem napeljana cesta s prevojsko; tam stoji gostilnica čedne podobe. Užejan in truden vkrenem vá njo, nadjaje se kaj za želodec ali pa morda še celó konja, vsakako pa nekoliko minut odpočitka za pekoče me noge. Dobil pa sem le kozarec po deželi navadnega vina, ponosnega, pa vendar prijaznega gospodarja prav gorenjske korenine in kaj še? Nikogar družega, kakor strahú vsakega davkoplačevalca, katerega je rodila naj-novejša dôba zboljšavanj postav, možá s kapico rudeče obrobjeno, ki je s povaljanim zavitkom pisem ponosno košato sedel za belo lipovo mizo, a ko sem se na pragu prikazal, brž pipo iz ist potegnil in kapo z glave. Jaz dozdam tako „uniformiranega“ človeka na kmetih daleč od Ljubljane še nisem videl, zato sem mislil, da je kak Müllerjev „dienstmann“, katerega je kdo z Ljubljane s kakim silnim opravilom v te kraje poslal; kako se pa čudim, ko mi ponosno pové, da je brdske davkarije „štajereksekutor“. No, povsod človek kaj novega vidi. V pogovoru je hvalil brdske „gospode“, to je uradnike, o kmetih okoli pa ni nič pohvalnega pravil. Jaz se nisem hotel spuščati v obširnejši razgovor, tudi nisem hotel zapaziti, kako je mož svoj uže prazni kozarec proti mojemu pollitru pomikal; menil sem se bolj z gospodarjem, ki je pa, kakor sem zapazil, vendar nekak „rešpekt“ imel pred možem s kapico rudeče obrobjeno.

Voza tudi tu ni bilo dobiti, toraj na noge, da me ne prehitijo noč. Cesta gre vedno navzgor in navzdol, je polna strmih in nevarnih klancev, vrh tega pa še slabo posuta, po vodi raztrgana in skoro popolnem brez vseh ograj; se vidi, da se po nji ne vozi veliko, ali pa morda preveč težkih kmetiških vozov. Vasi od tod naprej ni, le posamesne hiše. Ob solnčnem vremenu utegne hoja tu prijetnejša biti, po mokri cesti in ponoči pa gotovo ne. Akoravno se v prej omenjeni krčmi nisem skoro nič mudil, so vendar jeli po vseh cerkvah, katerih se tukaj veliko vidi, s hriba in iz dola oglašati se večerni zvonovi in kmalu me je zajel mrak, potem trda ponočna temota, da sem komaj pot pred sabo videl. Strahú prav za prav jaz ne poznam, vsaj po Kranjskem ne, ker ni hudobnih ljudi; vendar bi bil rajši imel svetlo ko temo, noč ima uže nekaj posebnega v sebi.

Pozno je uže, ko se mi ob cesti pokaže moravško pokopališče. Od tod je prav slab klanec v vas, skoro da ima malokateri veči kraj tak privoz, kakor je s te strani v Moravče; se ve, da tudi tu voda trga, kakor povsod po tej dolini, kjer s hribov pridira.

Bližajočemu se prvimi hišam mi vdari na uho tužen, obupen krik blizo cerkve, sodim, da iz možkega grla. Osupnen se pomikam bliže in pridem do gruče ljudi, zbranih okolo ženske, zeló razdrapano, ki na vse grlo tuli in toguje, razumeti pa ne morem družega, ko posamezne besede.

„Kaj pa je tej ženski?“ — prašam možaka, ki me je zapazil in se proti meni obrnil.

„Nori, nori, nič družega“ — je odgovor.

„Pa zakaj nori in tako upije?“

„Včera so ji pokopali hčer, se ji je pa zmešala pamet, ker se ji tako večkrat zmeša. Zdaj bo nekoliko časa še tu okoli cerkve upila in razgrajala, potlej bo šla pa kam spat ali pa na pokopališče upit, kakor je včera in danes ves dan. Kar govori, ni vse skup nič, je nobeden ne razumi.“

Tako mi pravi mož in res je žena še skoro do ponoči plakala okoli cerkve, da marsikdo ni mogel spati, potem je pa šla nazaj na pokopališče k svoji hčeri. Revica!

(Dal. prih.)

Mnogovrstne novice.

* *Nova železnica med Trstom in Benedkami.* Italijanska vlada je državnemu zboru predložila načrt, po katerem bi se napravila železnica iz Benetk v Portogruaro in se potem podaljšala do Tržiča. Vse mogoče, da dobimo prej to železnico, nego drugo mnogo potrebnišo v notranje dežele. Ta železnica bi imela za Italijo velik strateški pomen, in uže zarad tega bo Avstrija prisiljena speljati drugo železno črto proti morju in Furlaniji.

Naši dopisi.

Z Dunaja 7. marca. — V državnem zboru se je nadaljevala budgetna obravnava, ki pa memo družih let prav mlačno teče, do vrha prodira zmeraj le narodni boj in to v prvi vrsti boj Čehov in Slovencev zoper Nemce, in poleg tega staro nasprotstvo Rutenov in Poljakov. — Boj Čehov zoper Nemce vrtil se je letos krog vprašanja praškega vseučilišča in krog „bitke“ pri „Kuhelbad-u“, posebno ta zadnja dogodba se je omenjala tolikokrat, da so slednjič poslanci uže pred njo bežali iz zbornice. — O slovenskih narodnih razmerah govoril je pretekli teden obširno dr. Vošnjak; začeni s šolskimi razmerami po Primorskem, Kranjskem in Štajarskem utemeljeval je najobširnejše pravične tožbe zarad sistematičnega ponemčevanja koroških Slovencev. Po vsem pa je sklepal s prav tako odločno kakor zasluženo nezaupnico za naučnega ministra Conrada. — Koroški poslanec Moro odgovarjal je drugi dan — pa grozno plitvo in ničevno — ker se rečno tako pedagojsko barbarstvo ne dá zagovarjati. — Danes se obravnavajo srednje šole, se ve da brez naučnega ministra Conrada, kakor ves drugi naučni budget. — V odsekih se še poleg tega pridno pretresavajo: obrtniška, volilna in tarifna postava. — Ko sem spregovoril besedo tarifo, omeniti mi je vendar čudne prikazni o ceni kave. Kavarnarji čakali so komaj sklepa zbornice in poskočili so s črno kavo za 1—2 krajcarja, tako zdaj v srednjeboljših kavarnah veljá 17 krajc. Trgovci pa — in to je čudno — prodajajo danes kavo ceneje, kakor pred 1. marcem, ko je bil uvožninski davek za 16 gld. zlata pri 100 kilah nižji kot danes. — V trgovskih in narodno-gospodarskih krogih zagotavlja se, da se novejši čas toliko več kave pridelava, da se ni bati pomenljivega povikšanja cene za kavo.

V Gorici 5. marca. — „To je umevno“, da, kdor bo hotel čez sto let pisati zgodovino goriško, kronike preteklega meseca februarja v „Novicah“ ne najde; *) „konsultirovati“ **) bomoral „Sočo“ ali kateri drugi list, da zbere potrebnih dát. Za tekoči mesec pa se lahko spet k „Noviškim“ izvirkom povrne. In iz teh izvirkov naj najprej zajame to, da potem, ko so bili vsled 3 mesečne zimske suše studenci usahnili, začel jih je pretekli teden spet napajati zdaten dež, katerega so se naši sitni kmetje pa uže naveličali, češ, da zdaj bi bil najugodniši čas za delo. Bog jim ustrezni tem našim sitnežem! Pa kaj se bomo mi menili za-nje in za vreme; družih studencev potrebuje novi čas, studencev šolske vednosti. Tudi enega tacega nam je odtaknilo te dni sl. ministerstvo za uk in bogočastje: potrjeno je gosp. Simon Rutarjevo „Domovinoznanstvo“ za ljud-

*) Smo je uže tudi hudo pogrešali in bali se kaj hudega. Če tako zanesljiv studenec toliko časa ne dá svoje navadne vode, bi se skoro mislilo, da bo vsahnil. Da ste nam zdravi!

Vred.

**) Ne zamerite, g. vrednik, da sem uže spet zabredel v najnovejšo pisavo slovensko.

Pis.

ške šole. — Potrjeni so tudi za prihodnjo šestletno dobo okrajni šolski nadzorniki za slovenske okraje na Goriškem. Gosp. Franc Vodopivec ostane nadzornik za goriško-okolični in tominski okraj in za slovenske šole okraja gradiščanskega; sežanski okraj je prepustil g. Tomažu Quantschniggu [(sic!), recte Klančniku], učitelju na c. k. deški ljudski šoli v Trstu. Za mestni okraj goriški je vnovič potrjen g. Jož. Culot, profesor gimnazijski. — V kapucinarski cerkvi v Gorici je pretekli četrtek (2. t. m.) neznan tat med 4. in 5. uro zvečer oropal podobo Matere božje na stranskem altariju pri vratih; škode je za kakih 150 gold. — Novo društvo imamo: „Società famigliare di canto e drammatica“ (društvo za petje in dramatiko). — „Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici“ je imelo danes (5. dne t. m.) svoj prvi občni zbor. — „Hôtel pension“ je z velikimi črkami pisano na baron Formentinovem poslopju poleg ceste proti Soškemu mostu. Cesar ni mogla napraviti akcijska družba goriško-tržaška, napravil je hišni gospodar sam s pomočjo dveh drugih spekulantov, katerih eden se je pa že spet umaknil. Te dni je prišla tje stanovat grofinja Kaunitz, roj. Thun-Hohenstein, z družino. — Tudi še neke druge goste bomo imeli vprihodnje v Gorici. Društvo za podporo bolnih duhovnikov avstrijskih in nemških, ki je pošiljalo do sedaj svoje ude in podpirance v Merán sklenilo je napraviti si podružnico v Gorici. Pokrovitelj društvu je cesarjevič Rudolf. — Bazar za uboge je te dni odprt v dvorani društva „Concordia“ na Travniku. — Dolgo nisem nič sporočil o našem preblagem gosp. vitezu Schneidu. Dobro se počuti, hvala Bogu; neutrudljivo pisari in bere; za Slovence mu krepko bije srcé. Dne 20. februarja je šel z družino ogledat Videm, kamor se iz Gorice po železnici pride v eni uri. Bog mu zdravje utrdi!*)

Z Gorice 5. marca. — Naj pričnem z vremenom. Zimo smo imeli letos tako lepo, da se 80letni starci take ne spominjajo; oni prorokujejo tudi prav dobro letino. Bog vsliši njih željo! Ozimna žita so po vsem Goriškem prav dobro obraščena, sadno drevje bode prav obilno cvetelo, trtni les ima tudi pravo barvo, namreč cimeto, katera dá upanje na dobro trgatév. — Sploh so naši pridni kmetovalci letošnjo zimo toliko lepega dela po nogradih naredili, da gotovo v poprejšnjih 5 letih ne toliko. — Na naši c. k. pošti smo dobili nov napis v sami blaženi laščini in nemščini. Za našega poštnega opravitelja ni v Avstriji nobene ravnopravnosti, on je namreč od Abucov doma ter tudi spada k „fakcijski“ opoziciji. Jaz bi goriškim Slovincem priporočal, da bi poslali do kmetijskega ministerstva prošnjo, da bi ono tega došlico podučilo, da ima goriška dežela dve tretjini Slovencev, kateri so tudi ljudje in zahtevajo tako postopanje kakor z Lah in Nemci. Dne 10. t. m. se bode oddajalo po dražbi zidanje novega poslopja za deželno kmetijsko šolo v Gorici v znesku 33.517 gold. 49 kr. Pa kaj mislite, da je sl. deželni odbor tudi kaj po slovenskih časnikih razglasil to reč? Prav nič! On misli, da Slovenec ne sme prevzeti tega dela, čeravno plača dve tretjini deželnih doklad. — Naše podvzetnike pa prosimo, da se 10. dne t. m. potrudijo na dražbo, ker, ako more Lah prevzeti, zamore tudi Slovenec, da bodo vsaj naši pridni in urni delavci kaj zaslužili; ker, ako prevzame Lah, bodo gotovo delalci iz same blažene Italije. Poročila o delovanju deželnega odbora za leto 1880. v slovenskem jeziku še dozdej tudi nismo sprejeli, čeravno je uže

*) To je tudi naša najsrčnejša želja in zeló nas veseli ta novica.

drugi pred vratmi. — Od kar je naša kmetijska šola ločena po enakopravnosti, prav dobro napreduje, in ž njo so naši posestniki tudi prav zadovoljni, kar se uže iz tega razvidi, da je letos učencev 42, gotovo lepo število za malo goriško deželico. V kratkem več, ako vam drago. *)

Gojzan.

Iz Krke 5. marca. (Opomin urarjem.) Znano je, da na ure, sosebnosturnske, mnogo vpliva vreme, največ pa veter. Zdaj je ura prehitra, zdaj prekasna, malokdaj dva dni prav gre. Mnogo takih ur se pri nas na Kranjskem izdeluje, in vse imajo enake napake. V Gradcu ne gradu, kmalu nad mestom, je stolp, v katerem je ura, ki ima na vse štiri strani kazalce (cagarje), gotovo čez 2 sežnja velike, in vendar je veter ne moti, nahilo (pendel) velik, kakor pri navadnih sobnih urah, je v stekleni omarici na zidu; tudi tega veter ne moti. Ura pa je težka, da težje še nisem videl. — Namen tem vrsticam ni, na drobno to uro popisovati, hotel sem samo naše urarje na to uro opozoriti; morebiti bi utegnil kdo si to uro ogledati in po nji nove delati. Saj v Gradcu po železnici ni daleč.

Iz Kotredeža litijskega okraja. — Pri novi občinski volitvi je bil za župana izvoljen gospodar Jože Dolinšek iz Čebinja, za svetovalca pa gospodarja Andrej Dolinšek iz Zavine in France Drnovšek iz Potoške vasi.

Iz Dolenjevasi pod Ribnico. — Pri letošnji volitvi srenjskega starešinstva je bil pri nas zopet voljen za župana posestnik in gostilničar Gregor Mrhar, za svetovalca pa gospodar Janez Kromer, Jože Pauser, poštni opravnik v Dolenji vasi, Jože Tuma v Maserji in Jože Mrhar iz Dolenjevasi na novo.

Iz Leskovca. — Pri novi občinski volitvi smo dobili za župana gospodarja Antona Dremeljna, za svetovalca pa posestnika Jurja Kastelica iz Sela in Jožeta Brčona iz Leskovca.

Iz Hotederšic litijskega okraja. — Oni mesec smo imeli občinske volitve in izvoljen je bil gospodar in lesni trgovec Matevž Gruden od tod za župana, gospodarji Janez Petkovšek, France Albreht in Andrej Čuk, vsi iz Hotederšic, pa za svetovalce.

Z Radolce. — Dne 15. februarja je bila pri nas volitev občinskega starešinstva, pri kateri je bil na mesto dosedanjega župana gospoda grofa Thurna za župana voljen gospod France S. Hudovernik, trgovec tu, za prvega svetovalca, čegar mesto je bilo s tem spraznjeno, pa lekarničar Aleš Roblek.

Iz Ljubljane. — Ljubljana je mirna, še za politične prepire v državnem zboru se ne briga posebno. Govori naših poslancev na Dunaji so bili pač dobri, to je res, ali ministerstvo ima tudi dva ušesá; kar eno sliši, lahko skoz drugo preletí. Zato smo se tistih dolgočasnih razprav, ki se na Dunaji vsako leto ponavljajo, res uže naveličali. Kaj novega, gospoda, drugač gremo spat! Ministerstvo pač obeta, ali ne dá nam nič, in skoro se nam je bati, da bomo ob golem upanji — zmrznili. — In to ni čuda, kajti, kakor se vladni ljudje birokratične zagrizenosti obnašajo, je uže prav neverjetno. Slišali smo namreč iz prav zanesljivih ust, da je deželni šolski nadzornik Pirkar v „švicarski hiši“ onega tedna en dan v družbi več ljudi (med njimi je bil g. Mahr) o Slovincih eno rekel in celó povdaril, češ, naj le slišijo, — katere tu nočemo zapisati, ki pa bi bila, če bi bil kak živahen narodnjak blizo, mu morda kaj družega nesla, nego golo zaničevanje. Kdaj neki se bomo znebili tega Pirkarja! Ali je ta mož res prismoljen?! Nevolja zoper tega človeka se ne sliši le v Ljubljani, ampak tudi iz dežele od vseh

*) Prosimo! Pozdrav!

krajev. Če take nadloge ne morejo odpraviti naši poslanci, naj pa pridejo raj domú. Nemški „Schulverein“ se razprostira po vsi deželi, učitelji se podkupujejo z Judeževimi groši, katere Dežman deli, in če bi hoteli pisati vse, kar zvemo o brezznačajnih, lačnih in nezmožnih kruhoborskih učiteljih, ki se le zmiraj na Pirkarja zanašajo, bi to dalo več strani. Kaj pomaga potlej nam vse prizadevanje, če pa Pirkar še zmiraj prav košato na svojem stolu sedi in v „švicarski hiši“ prav nalašč tako grdo o Slovencih govori, kakor mi ne maramo zapisati! Ni čuda potem, če se za Judeževe groše nemškega „šulferajna“ oglašajo lačni ali žejni učitelji! — To smo nalašč nekoliko režje zapisali, z nado, da bo morda prečastiti naš deželni predsednik, čegar blago čutje poznamo, usmilil se nas in naših slovenskih otrok, če namreč on pri ministerstvu več premore, kakor govori naših poslancev. Ako šola tako naprej gré, moramo Slovenci misliti le to, da smo odmenjeni za ponemčevanje, in skoro si bo želel vsak Slovenec, da ne dobi otrok, ker mu jih sedanje šole morajo potujčiti. Ranjki dr. Bleiweis je rekel: „Če šola ni naša, koliko let smo pa še Slovenci?“ Blagi mož je zdaj pod zemljo, a pisalec tega je prepričan, da bi bil naš oče ob vsi svoji mirnosti in hladni krvi vendar na tem mestu o tej zadevi zapisal še kaj veliko hujega, ker ga je ta reč zmiraj bolela.

— (Odbor gospej za napravo obleke revnim učenkam in učencem tukajšnjih šol) izreka sl. vodstvu kranjske hranilnice za velikodušni dar 200 gold. najtoplejšo zahvalo.

V Ljubljani 1. dne marca 1882.

— („Učiteljski Tovariš“) kaže št. 5. t. l. v stavku „Novice pa dr. Janez Bleiweis“ str. 69 naukov sedem, katere je „otec Slov. Naroda“ uže l. 1848. dal v imenu slovenskega ljudstva slovenskim državnim poslancem, katere naj bi spolnovali tudi sedaj ne le slovenski, ampak vsi skupaj, na pr.: „Delajte pridno ustavo... Nikar ne pripustite, da bi se v zboru druge reči kvasile, ki ne segajo v vaše delo. Po nepotrebnih vgovorih Vi čas zapravljate, dežela pa drage denarje in nič ne pride naprej!“

— (Hranilnica ljubljanska) je tudi letos, kakor vsako leto, dovolila velik znesek za javne in dobrodelne namene, posebno šolam in dobrodelnim zavodom. Nepotrebno se nam med drugimi zdi tudi darilo nemškemu gledišču, ki je v takem stanu, da se ljudje k večemu pohujšujejo, in v katerem se narodna društva zasramujejo, kakor se je to zgodilo nedavno naši čitalnici.

— (Okrajni sodnik) je postal g. Ivan Nabernik, dozda sodnijski adjunkt v Kamniku, in pride v Litijo. Ker je gospod Nabernik vrl narodnjak in jako miren gospod, ga bodo Litijčani gotovo veseli.

— (Vabilo k društveni besedi) v nedeljo 12. marca. Program: 1. Nedved — „V ljubem si ostala kraji“, zbor. 2. Mendelsohn-Bartholdy „Miru ljubav ne zna“, poje gospá A. Svetkova in gospica P. Namretova. 3. Deklamacija. 4. Gjuro Eisenhut — „San“, zbor z bariton-solo. (Solo poje g. Pucihar.) 5. Donizetti — „Lucia di Lamermoor“, šesterospjev, pojó gospá A. Svetkova, gospica P. Namretova in gospodje Meden, Markič, Stegnar, Valenta. 6. „Pol vina pol vode“. — Začetek ob pol 8. uri zvečer. K tej besedi vabi uljudno p. t. društvenike

čitalnični odbor.

Odbor opozoruje, da imajo vstop k društvenim veseliam izključivo le društveniki.

— (Med konji) v ljubljanski okolici se razširja uže delj časa jako nevarna bolezen, imenovana smolika (Pferderäude). Pretečeni mesec je poginilo na tej bolezni samo pri posestnikih na Savi 33 konj, na dolenski strani pa tudi nad 12 konj. Kmetovalci okolice ljubljanske imajo uže strah priti v Ljubljano, ker se bojé, da bi ne našli v kakem hlevu njih zdravi konji te nevarne bolezni. Tako poroča „Narod“.

— (Pirkarjevi učitelji.) Iz Št. Vida nad Ljubljano se nam poroča, da bi se farani na vso moč radi iznebili učitelja Krnca, čegar življenje ni ravno izgledno, — pa da vse pritožbe nič ne izdajo. Zdaj so sklenili, če dosedanji koraki nič ne pomagajo, nastopiti drugo pot.

— (Slovensko gledišče.) Polna hiša je najboljši dokaz o predstavi in v nedeljo je bila hiša polna izvzemši — se ve da — nemškutarska gospoda je v zaničevanju vsega slovenskega tako dosledna, da, če bi jo narodnjaki posnemali, bi bilo nemško gledišče še veliko prazneje, ko je navadno. — Igrali ste se dve igri: „Damo-kljejev meč“ — ne ravno mikavna igrice, ki je pa vendar gladko šla — in pa Linhartova, po dr. J. Bleiweisu predelana uže znana domača „Županova Micika“, katere dolgo uže ni bilo na ljubljanskem odru. Za obširneje poročilo nam danes primanjkuje prostora, zato moremo le toliko omeniti, da so se igralci in igralke dobro sukali po odru in je vse gladko teklo, poslušalci pa so bili po vsem zadovoljni z igrama in igralci, — dokaz, da domača reč mika.

— („Brencelj“) je te dni prifrčal drugikrat v tem letu in prinesel mnogo mikavnega in zbadljivega blaga.

Novičar iz tujih in domačih dežel.

Z Dunaja. — Obe zbornici državnega zbora hitite obravnavati nujniše predmete, posebno odseki neumorno zborujejo. V poslaniški zbornici se nadjajo ta teden dokončati obravnave o državnem proračunu in finančni postavi. Borsa se znamenito boljša, ker so se vzroki hudega padca uže zeló poravnali.

Upor na jugu je zeló nespremenjen. Motili so se tisti, ki so po precéj krvavih praskah zadnjih dni meseca februarja pričakovali uže konec upora, in enaka se jim zna zgoditi še večkrat. Ne dá se tajiti, da so uporniki pogumni in zvití, da imajo prijateljev, ki jih skrivej podpirajo, tako da upora še ne bo kmalu konec in gotovo treba bo še mnogo truda, mnogo krepkih udarcev naše vojske in mnogo denarja, in kedar se bo moglo reči: zdaj je upor zadušén, pričelo se bo še najtežje delo modrega vladanja.

Srbska. — Pretekli ponedeljek podala se je srbska skupščina h knezu Milanu prosit ga v imenu srbskega ljudstva, naj se proglasi srbskega kralja, in knez Milan sprejel je kraljevo krono. Toraj postane zdaj kneževina srbska — kraljestvo.

Angleška. — Ko je kraljica Viktorija se hotela z vozom odpeljati od kolodvora v svoj grad, streljal je na njo nek lačen človek, pa je k sreči ni zadel. Trdijo, da je bil napadnik uže v norišnici.

Žitna cena

v Ljubljani 4. marca 1882.

Hektoliter: pšenice domače 9 gold. 26 kr. — banaške 10 gold. 3 kr. — turšice 6 gold. 20 kr. — soršice 7 gold. 30 kr. — rži 6 gold. 18 kr. — ječmena 4 gold. 87 kr. — prosa 5 gold. 20 kr. — ajde 5 gold. 4 kr. — ovsa 3 gold. 41 kr. — Krompir 3 gold. 3 kr. 100 kilogramov.